

ประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

นิธินันท์ มหาวรรณ, คม. (จิตวิทยาการปรึกษา)*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคลจำนวน 13 คน โดยบันทึกและถอดเทปแบบคำต่อคำ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิเคราะห์จำแนกประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพกาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์และสุขภาพร่างกายเปลี่ยนแปลง 2) ด้านจิตใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความคิด อารมณ์ ความรู้สึกทางด้านบวกและด้านลบ ทางด้านบวก ได้แก่ รู้สึกโล่งใจ รู้สึกถึงพระคุณมารดา ทางด้านลบ เช่น เหมือนฝันร้าย เป็นทุกข์ เสียหาย เสียใจ โดยในช่วงระยะแรกภายหลังการทำแท้ง กลุ่มตัวอย่างจะมีอารมณ์ ความรู้สึกดังกล่าวอย่างเข้มข้น และบรรเทาลงเมื่อระยะเวลาผ่านไป 3) ด้านการดำเนินชีวิตและการปรับตัว มีวิธีการที่แตกต่างกัน ได้แก่ หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่กระตุ้นให้คิดถึงการทำแท้ง หาที่ปรึกษา หาข้อมูลเกี่ยวกับการทำแท้ง

คำสำคัญ: ประสบการณ์ชีวิต การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

* อาจารย์ ภาควิชาการพยาบาลพื้นฐานและบริหารการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย

Life Experience of Adolescents with Unwanted Pregnancies after Illegal Induced Abortions

Nithinan Mahawan M.E. (Counseling Psychology) *

Abstract

This study aimed to present the life experiences of adolescents with unwanted pregnancies after they had illegal induced abortions. This research utilized qualitative methods. Thirteen adolescents were selected, and then the data were collected through in-depth interviews using guideline questions. The data were coded from verbatim transcripts and categorized into themes. This study revealed three main themes: 1) Physical aspect: the samples experienced changes in their reproductive system and physical health; 2) Psychological aspect: the samples experienced positive and negative thoughts and emotions; 3) Lifestyle and adjustment: the samples utilized a variety of coping mechanisms, such as avoiding the situation that triggered the abortion, searching for help, and searching for information on abortion.

Keywords: *life experience, adolescence, unwanted pregnancy, illegal induced abortion*

* Instructor, Department of Fundamentals of Nursing and Nursing Administration, The Thai Red Cross College of Nursing

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายโดยเฉพาะในกลุ่มสตรีวัยรุ่นเป็นปัญหาทางสังคมที่สำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศไทยเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังอยู่ในช่วงการเรียนรู้และพัฒนาเพื่อที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต จากการที่วัยรุ่นไทยยังขาดโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์และการป้องกันที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยส่วนใหญ่เรียนรู้เรื่องเพศจากกลุ่มเพื่อน หรือสื่อต่างๆ เพราะในสังคมไทย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่ครูอาจารย์ในสถานศึกษาเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าอาย ไม่สมควรให้เด็กได้รับรู้ แต่จากงานวิจัยจำนวนมาก กลับพบว่าวัยรุ่นหลายคู่อยู่ด้วยกันและมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนโดยผู้ปกครองไม่ทราบ เมื่อวัยรุ่นมีพฤติกรรมเหล่านี้แต่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์น้อย ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและภาวะเสี่ยงต่อการทำแท้งจึงเกิดตามมา⁽¹⁻³⁾

ปัจจุบันพบว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมีจำนวนตัวเลขที่เพิ่มขึ้น ในสังคมไทยการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมที่กำหนดไว้ว่าสตรีจะมีเพศสัมพันธ์และตั้งครรภ์ได้ก็ต่อเมื่อสมรสแล้วเท่านั้น โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่สังคมไม่ให้การยอมรับ ดังนั้นถ้าวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสที่นำไปสู่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาจะถูกสังคมตำหนิมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี และสังคมมักกำหนดให้ฝ่ายหญิงเป็นผู้ที่รับผิดชอบการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นเพียงฝ่ายเดียวแม้ว่าการมีเพศสัมพันธ์จะเป็นเรื่องของทั้งสองฝ่ายก็ตาม การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจึงถือว่า

เป็นภาวะวิกฤตที่หญิงตั้งครรภ์ต้องเผชิญ ซึ่งนอกจากต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในช่วงพัฒนาการของตัววัยรุ่นเอง ในขณะเดียวกันก็ยังต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตจากการตั้งครรภ์⁽⁴⁾

แม้ว่าการวางแผนครอบครัวของประเทศไทยจะประสบความสำเร็จ โดยมีอัตราการคุมกำเนิดร้อยละ 74.0 และอัตราเจริญพันธุ์เท่ากันร้อยละ 1.95 แต่การทำแท้งซึ่งเป็นทางออกที่สำคัญทางหนึ่งของการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นก็ไม่ได้ลดลง⁽⁵⁾ การทำแท้งแบบผิดกฎหมายได้ส่งผลกระทบต่อผู้ที่ทำแท้งหลายประการประการแรกคือ ทางด้านร่างกาย จากงานวิจัยพบว่าหญิงที่ยุติการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีการใช้บริการจากผู้ที่ไม่ชำนาญการแพทย์ ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างมาก⁽⁶⁾ และมีหญิงอีกรายที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนต้องทุกข์ทรมานจากภาวะติดเชื้อที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการดำเนินชีวิต บางรายอาจมีประจำเดือนไม่มาหรือมาไม่สม่ำเสมอ มีความผิดปกติของมดลูกจนอาจไม่สามารถมีบุตรได้^(7,8)

ประการต่อมา คือ ผลกระทบทางด้านจิตใจ จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าภายหลังการทำแท้งทันทีที่วัยรุ่นจะมีความโล่งใจรู้สึกเหมือนปัญหาต่างๆ ได้คลี่คลายแต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปบางรายจะรู้สึกว่ามีอาการวิตกกังวลรู้สึกผิด มีอาการซึมเศร้า ท้อแท้ต่อชีวิตและแสดงออกมาเป็นความเจ็บป่วย⁽⁹⁾ จากการศึกษาของในประเทศไทยพบว่า การทำแท้ง จะกระทำด้วยเหตุผลทางการแพทย์เท่านั้น ไม่มีการให้คำปรึกษาที่ละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกของสตรี มองผู้ที่ทำแท้ง

ว่าทำตัวไม่ดี ผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย ทั้งที่สิ่งที่ผู้หญิงภายหลังการทำแท้งต้องการคือ คำปรึกษา แนะนำหรือแรงสนับสนุน ความช่วยเหลือ ความเห็นใจและกำลังใจ พร้อมทั้งระมัดระวังไม่ให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาซ้ำอีก^(1,10,11) ผลกระทบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ หญิงที่มีประสบการณ์การทำแท้งเชื่อว่าการทำแท้งเป็นการกระทำที่ผิดเป็นบาป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยที่พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมที่ถูกถ่ายทอดปลูกฝังอยู่ในสังคมไทย การทำแท้งที่ถือว่าเป็นการทำลายชีวิตมนุษย์ที่เป็นบุตรในครรภ์ของตนเอง หญิงที่ผ่านประสบการณ์การทำแท้งดังกล่าวจะรู้สึกกลัวผลของกรรมตามสนอง ซึ่งจะส่งผลกระทบทางด้านลบต่อจิตใจของผู้ที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย^(3,12,13)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่างานวิจัยในเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งค่อนข้างหลากหลายแต่ยังขาดมิติในเรื่องประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการสะท้อนเสียงและถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายว่ามีประสบการณ์อย่างไร ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายมีความคิด อารมณ์ ความรู้สึกแบบแผนการดำเนินชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการปรับตัวอย่างไร เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการช่วยเหลือกลุ่มสตรีวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่มีสาระสำคัญ ดังนี้

ขอบเขตการศึกษา สถานที่ในการศึกษา (Site) ผู้วิจัยพิจารณาจากเกณฑ์ความเป็นไปได้และความเหมาะสมที่จะได้ข้อมูลหลากหลายจากผู้สัมภาษณ์ที่มีบริบทแวดล้อมต่างกัน ครอบคลุมประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเลือกแหล่งศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selective) เฉพาะที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เนื่องจากมีวัยรุ่นเข้ามาศึกษาเล่าเรียน ทำงานจำนวนมาก อีกทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาและปฏิบัติงานอยู่ในแหล่งที่ทำการศึกษาวิจัย และสามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยการนำของผู้นำเข้าสู่แหล่งข้อมูล (gate keeper) ซึ่งประกอบอาชีพเกี่ยวกับการให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้ที่มีปัญหาภายหลังคลอดบุตรรวมถึงการทำแท้ง ในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ หญิงวัยรุ่นตอนปลายที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและได้ทำแท้งแบบผิดกฎหมายในช่วงวัยรุ่นตอนปลายในช่วงอายุระหว่าง 18-25 ปี จำนวน 13 คน เป็นผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาในเรื่องสุขภาพทางกายหรือสุขภาพจิต ภายหลังการทำแท้ง กับ ผู้นำเข้าสู่แหล่งข้อมูล (gate keeper) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

เป็นกลุ่มบุคคลที่ไม่มีความบกพร่องทางการสื่อสาร
เต็มใจเข้าร่วมการวิจัยและพร้อมพูดถึงประสบการณ์
ที่เกิดขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลประกอบ คือ บุคคลที่มีส่วนรับรู้
ในการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้ง
แบบผิดกฎหมายของผู้ให้ข้อมูลหลัก เช่น มารดา
เพื่อน ญาติ คนใกล้ชิด เป็นต้น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลัก
จะเป็นผู้แนะนำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ให้
ข้อมูลประกอบในกรณีที่ประสบการณ์การทำแท้งนี้
มีผู้รับรู้ รวมถึงผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูล
ประกอบเต็มใจที่จะเปิดเผยข้อมูล โดยข้อมูลส่วนนี้
จะนำมาใช้ในการประกอบการวิเคราะห์เพิ่มเติม

วิธีการเก็บข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
ที่ใช้คือ

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีแนวคำถามการสัมภาษณ์ เช่น
ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการทำแท้ง ภายหลังการ
ทำแท้งท่านปฏิบัติตนอย่างไร เป็นต้น เป็นโครงร่าง
การสัมภาษณ์แบบใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์
(Interview Guideline) และมีการบันทึกเทประหว่าง
การสัมภาษณ์ แนวคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์
ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลัง
การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

2. การบันทึกข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยจดบันทึก
ข้อมูลในสิ่งที่สังเกตได้ขณะทำการเก็บข้อมูล ได้แก่
สภาพบ้าน สิ่งแวดล้อม ลักษณะสีหน้าท่าทาง
ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลประกอบ เป็นต้น

3. ข้อมูลหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ
การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบ
ผิดกฎหมาย ผู้ให้ข้อมูลบางท่านได้นำสิ่งต่างๆที่
เก็บเอาไว้มาแสดง ได้แก่ แผ่นตรวจการตั้งครรภ์

ยาที่เหลือจากการรับประทานเพื่อทำแท้ง ใบเสร็จ
รับเงิน บัตรผู้รับบริการโรงพยาบาล เป็นต้น

จริยธรรมในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยเรื่องประสบการณ์ชีวิต
ของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการ
ทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นสตรีวัยรุ่น ประเด็นที่
ศึกษาอาจสร้างความทุกข์และความสะเทือนใจ
ให้แก่ผู้เข้าร่วมงานวิจัยเมื่อต้องย้อนนึกถึง
ประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและ
การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ผู้วิจัยจึงต้องขอ
อนุญาตเก็บข้อมูล จากคณะกรรมการจริยธรรม
โรงพยาบาล นอกจากนี้ผู้วิจัยจะยึดถือจริยธรรม
ในการวิจัยอย่างเคร่งครัด ด้วยการแจ้งคำพิทักษ์
สิทธิ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แจ้งรายละเอียดโดยย่อของงานวิจัย
ในครั้งนี้ เช่น ชื่อการวิจัย จุดประสงค์ การเลือก
กลุ่มตัวอย่าง เป็นต้น ก่อนการสัมภาษณ์ไม่มีการ
ถามชื่อ นามสกุล สถานที่อยู่และที่ทำงาน รวมทั้ง
รายละเอียดส่วนตัวและข้อมูลเหล่านี้จะเป็น
ความลับไม่มีการเปิดเผยแก่ผู้ใด อีกทั้งไม่ได้ระบุ
ว่าใครเป็นผู้ให้สัมภาษณ์

2. แจ้งสิทธิในการตอบ/ไม่ตอบ

3. แจ้งสิทธิในการถอนตัวจากการวิจัยได้
ทุกเมื่อหากผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการหรือมีความ
ขัดข้องในการให้ข้อมูล

4. บอกประโยชน์และความเสี่ยงจากการ
วิจัย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแจ้งบอกถึงประโยชน์
ของงานวิจัยที่คาดว่าจะได้รับในการช่วยเหลือ
วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้ง
แบบผิดกฎหมายและมอบสิ่งของตอบแทนในการ
เข้าร่วมการวิจัย ทั้งยังแจ้งให้ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ทราบถึงความเสี่ยงที่การสัมภาษณ์ดังกล่าวอาจทำให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยย้อนระลึกถึงเหตุการณ์และก่อให้เกิดความรู้สึกไม่สบายใจ

5. มีการเก็บข้อมูลการยินยอมในการให้สัมภาษณ์หรือเข้าร่วมการวิจัยโดยการบันทึกเสียง แสดงเจตจำนงในการเข้าร่วมการวิจัยของผู้เข้าร่วมการวิจัยก่อนการให้สัมภาษณ์ทุกครั้ง

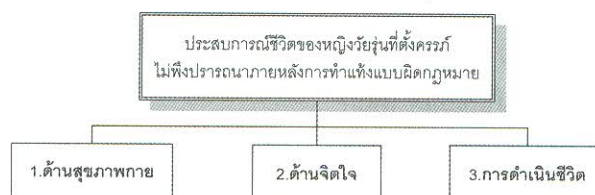
6. ไม่มีการกระทำที่บังคับขืนใจ หรือชักจูงหวานล่อม ในการเข้าร่วมการวิจัย และหากสังเกตพบว่าผู้เข้าร่วมวิจัยได้รับความสะเทือนใจ ผู้วิจัยจะไม่รบกวนให้ตอบคำถาม ผู้วิจัยได้เปลี่ยนไปพูดคุยประเด็นอื่นและหาโอกาสย้อนกลับมาประเด็นที่ค้างอยู่อีกครั้ง หรือหากพบว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความสะเทือนใจอย่างรุนแรง เช่น กำลังมีความคิดฆ่าตัวตาย หรือเศร้าโศกอย่างหนัก ผู้วิจัยจะยุติการสัมภาษณ์และติดต่อประสานงานกับทางโรงพยาบาลเพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป แต่จากงานวิจัยครั้งนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถข้ามผ่านช่วงภาวะวิกฤติและสามารถปรับตัวจนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยวิเคราะห์ไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล โดยดำเนินการตามข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม คือ วิเคราะห์และจัดระบบข้อมูล และแยกหมวดหมู่ของข้อมูล โดยเริ่มจากการให้ดัชนีข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วจัดกลุ่มดัชนีสร้างเป็นประเด็นย่อยขึ้นมาเป็นประเด็นหลัก และนำประเด็นที่ได้จากการตีความไปตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้แน่ใจว่าผู้วิจัยไม่ได้ตีความผิดไปจากความเป็นจริงที่ปรากฏในข้อมูลแล้วนำข้อมูลไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่ชำนาญในระเบียบการวิจัยคุณภาพเป็นผู้ตรวจสอบและสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ประสพการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย แบ่งได้เป็น 3 ประเด็น ดังแสดงในแผนภาพที่ 1 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 แผนภาพแสดงภาพรวมประสพการณ์ชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

1. ด้านสุขภาพกาย การทำแท้งโดยเฉพาะการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เป็นเรื่องที่เสี่ยงอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพ ยิ่งหากเป็นการทำแท้งที่เกิดจากผู้ที่ไม่มีความรู้ ความชำนาญ การทำแท้งนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อร่างกาย โดยเฉพาะในระบบสืบพันธุ์ จากการศึกษาครั้งนี้ หญิงวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงและประสบปัญหาในเรื่องสุขภาพกาย คือ หญิงวัยรุ่นรับรู้ว่าคุณเองมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ ซึ่งได้แก่ความผิดปกติของรอบเดือนและเลือดที่ออกทางช่องคลอด ความผิดปกติทางช่องคลอดอื่นๆ เช่น รับรู้ว่าตนเองมีสารคัดหลั่งทางช่องคลอดเปลี่ยนแปลง ดังคำกล่าวที่ว่า

“วันแรกๆ เลือดเหมือนประจำเดือนแต่เยอะมาก แล้วหลังจากนั้นแล้ว ก็จะมีใช้สูงเพราะเสียเลือดมาก เยอะจริงๆ จนกลัวที่ว่าจะตกเลือดหรือเปล่า” (ID.07, 44-45)

“เคยเขียวนิดนึง ไม่ถึงขนาดเป็นหนอง เหลืองมากกว่า แต่ เออ มี มี มี แบบข้าเลือดข้าหนองเคยเห็นไหม คันด้วย คันมาก แต่ตอนนี้เหมือนหมั่นทำความสะอาด แต่คัน คันมากๆ” (ID. 04, 297-299)

นอกจากนี้หญิงวัยรุ่นมีเรื่องสุขภาพร่างกายเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้แก่ รู้สึกร้อนง่ายหรือหนาวง่าย เช่น เวลาอาบน้ำ เวลาฝนตก หรือเมื่ออยู่ในที่อากาศเย็น หญิงวัยรุ่นกล่าวว่า จะเป็นอาการหนาว “แบบสะท้าน” หรือหนาว “แบบเข้าขั้วหัวใจ” ดังคำกล่าวที่ว่า

“สุขภาพร่างกายเปลี่ยน คนที่ทำแท้งมา ร้อนก็ร้อนมากๆ แต่หนาว หนาวมากๆ มาก

แบบทำอะไรไม่ได้ เคยอาบน้ำ เราจะอาบน้ำไม่ได้แบบโดนน้ำนิดนึง มันก็ไม่ได้ เหนื่อยเข้าไปในขั้วหัวใจอาบน้ำไม่ได้เลยอาบอีก ซ็อคแน่ๆ ต้องรีบขึ้นมา ห่มผ้าเลย เลย อาจจะไรละ เรียกว่าอะไรเหมือนร่างกายเรา ไม่สมบูรณ์ ไม่ได้อยู่ไฟ” (ID.04, 278-281)

2. ด้านจิตใจ ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ดังต่อไปนี้

2.1 ความคิดต่อการทำแท้ง การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เป็นเรื่องที่หญิงวัยรุ่นต่างไม่คาดคิด ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของหญิงวัยรุ่น โดยหญิงวัยรุ่นมีความคิดต่อการทำแท้ง คือ เป็นทางที่จำเป็นอย่างหลีกเลี่ยง/ต้องตัดสินใจ เป็นเรื่องที่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นล่วงรู้ เป็นการทำลายชีวิตบุตร เหมือนฝันร้าย เป็นเรื่องของเวรกรรม ดังคำกล่าวที่ว่า

“การทำแท้งครั้งนี้ ที่ตัดสินใจทำเพราะก็ไม่คิดจะมีอนาคตกับคนนี้อยู่แล้ว ไม่คิดจะอยู่กับเขา เพราะว่าเอาไว้มันปัญหาหลายอย่าง หลายๆ อย่างจริงๆ ท้องนี้เราก็พร้อมนะ เราก็โตทำงานแล้ว มันไม่เหมือนท้องแรกนั้นที่เราจะต้องเรียนเลยต้องเอาออก” (ID.02, 165-168)

“ไม่รู้ว่าจะให้รู้ไปทำไม รู้ไปก็ช่วยอะไรไม่ได้ ลึกแต่ทำให้เรื่องใหญ่โตขึ้นเปล่าๆ หมายถึงพ่อกับแม่ ญาติพี่น้องอะไรอย่างนี้ เพราะนี่ไปทำมาเงินก็ออกเอง” (ID.01, 236-238)

“ตอนทำไม่เจ็บเลย เหมือนหลับแล้วตื่น แต่เหมือนมันเป็นฝันร้ายที่ติดตัวมาจนทุกวันนี้ มันเหมือนฝันร้ายจริงๆ ไม่เคยโดนวางยาสลบ

จำได้ว่าก่อนทำยังพยายามบอกกับตัวเองไม่ให้
หลับๆ ตื่นมาก็ไม่มีเขาแล้วเราทำไปแล้ว ตื่นมา
ก็ไม่มีลูกอยู่ในท้องแล้ว เราทำไปแล้ว” (ID.01,
152-155)

“ตั้งแต่พอเลิกกับแฟน ก็มีหนี้ทุกอย่างที่
เราสร้างด้วยกัน อยู่กันไปคงไม่รอด คิดว่าเรื่องนี้
เป็นผลกระทบจากการทำแท้ง” (ID.11, 131-132)

2.2 อารมณ์/ความรู้สึก ภายหลังการ
ทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นแต่ละรายจะ
เกิดอารมณ์ ความรู้สึกแตกต่างกันไป หญิงวัยรุ่น
บางรายเกิดหลากหลายอารมณ์ และเมื่อระยะเวลา
ผ่านไปอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ เหล่านั้นจะมีการ
เปลี่ยนแปลงไป โดยสรุปสามารถแบ่งช่วงอารมณ์
ความรู้สึกของหญิงวัยรุ่นภายหลังการทำแท้งได้
เป็น 3 ระยะ ได้แก่

**2.2.1 อารมณ์/ความรู้สึกช่วง
ระยะแรกภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย**
ช่วงระยะแรกภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย
หญิงวัยรุ่นจะมีอารมณ์ ความรู้สึกทั้งทางด้านบวก
และด้านลบอย่างเข้มข้น เป็นช่วงที่หญิงวัยรุ่น
บางรายอยู่ในภาวะวิกฤติ โดยเฉพาะหญิงวัยรุ่น
ที่ไม่เคยมีประสบการณ์การทำแท้ง ซึ่งอารมณ์
ความรู้สึกทางด้านลบในระยะนี้ ได้แก่ รู้สึกไม่
คาดคิด เสียใจ เป็นทุกข์ กลัว ผิดบาป

“หนูรู้สึกว่าผู้หญิงทุกคนไม่มีใครคิด
หรือกว่าครั้งหนึ่งจะเป็นเราที่ต้องทำแท้ง และไม่
รู้หรือว่าการทำแท้งจะเจ็บปวดและส่งผลกระทบ
ต่อชีวิตที่เหลือมากมายอย่างนี้” (ID.03, 345- 347)

“จำได้ว่าเสียใจมาก ใช้แบบกินยา
เหมือนของเพื่อน คือ ครั้งแรกทางคลินิกเขาให้ยา

มากิน แล้วนัดไปนอนอีกครั้งเพื่อเอาเด็กออก
จากลึบร็องให้มาตลอดทาง ที่คลินิกเขาไม่ให้เอา
มือถือไปด้วย ขากลับ เสียใจ นั่งแท็กซี่มา ก่อนกลับ
โทรมาบอกเพื่อนคนที่เข่าบ้านอยู่ด้วยกัน จำได้ว่า
ร็องให้ตลอดเลย” (ID.05, 99-102)

“ผิดสิ...อย่างที่บอกผิดมหันต์นั่นคือ
คนทั้งคนนะ อย่างเมื่อก่อนยังแค่ฆ่าสัตว์ โตมาก็
ไม่ค่อยได้ฆ่าแล้วแต่ขนาดแค่เรื่องฆ่าสัตว์มองย้อน
กลับไปยังรู้สึกว่ามันเป็นบาปเป็นกรรมเลย แล้วนี่
ฆ่าคนทั้งคน เกิดมาชีวิตนี้ไม่เคยคิดว่าจะเจอเรื่อง
แบบนี้” (ID.01, 170-173)

นอกจากนี้ภายหลังการทำแท้งทันที
หญิงวัยรุ่นยังมีความรู้สึกทางด้านบวก กล่าวคือ
หญิงวัยรุ่นบางรายจะรู้สึกโล่งใจเหมือนว่าได้แก้ไข
ปัญหาได้บ้างเป็นบางส่วน เช่น โล่งใจที่ได้กลับไป
ดำเนินชีวิตเหมือนปกติ โล่งใจที่ตนเองปลอดภัย
โล่งใจที่ตนเองไม่ได้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอีกต่อไป
เป็นต้น แต่จะมีอารมณ์ทางด้านลบอื่นๆ ร่วมด้วย
เช่น รู้สึก เสียใจ เสียหาย กลัวตำรวจตามมาจับ
กลัวผู้อื่นรู้ เป็นต้น ดังคำกล่าวที่ว่า

“เธอ ...ไม่นะไม่รู้สึกยังงี้ รู้แค่โล่งใจ
ได้กลับไปทำงาน แล้วก็รู้สึกเหมือนหลุดจาก...
(ชื่อแฟน) ในระดับหนึ่ง” (ID.02, 129-130)

จากที่กล่าวข้างต้น เป็นอารมณ์
ความรู้สึกช่วงระยะแรกภายหลังการทำแท้งแบบ
ผิดกฎหมายของหญิงวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงที่หญิงวัยรุ่น
ต้องเผชิญกับภาวะอารมณ์ และความรู้สึกอย่าง
เข้มข้น ในช่วงนี้เป็นช่วงที่หญิงวัยรุ่นบางรายอยู่ใน
ภาวะวิกฤติ จนกว่าหญิงวัยรุ่นเริ่มมีการปรับตัว
และเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ภาวะสมดุล

2.2.2 อารมณ์/ความรู้สึกช่วง
ระยะกลางภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย
ในระยะนี้หญิงวัยรุ่นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว จนสามารถก้าวผ่าน อารมณ์ ความรู้สึก ทางด้านลบต่างๆ อย่างเข้มข้นแต่ยังจะมีอารมณ์ ทางด้านลบ ซึ่งอาจเกิดเป็นบางช่วงระยะเวลา หรือเมื่อมีเหตุการณ์ บางสิ่งบางอย่างมากระตุ้นให้ คิดถึงเรื่องการทำแท้ง หญิงวัยรุ่นจะเริ่มที่การย้อน คิดถึงเรื่องการทำแท้งที่ผ่านมา เช่น เรื่องสาเหตุ ที่ทำให้ตนเองต้องทำแท้ง วิธีการ กระบวนการ ทำแท้งที่ตนเองได้กระทำลงไป มีการเชื่อมโยง สถานการณ์ต่างๆ เข้ากับเรื่องการทำแท้ง ส่งผลให้ หญิงวัยรุ่นอาจเกิดอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ โดยอารมณ์และความรู้สึกในช่วงระยะนี้ ได้แก่ เศร้า เสียขวัญบุตร ไม่สามารถลืมเรื่องทำแท้งได้ อารมณ์แปรปรวน ความรู้สึกด้านลบต่อเพศชาย กล่าวโทษผู้อื่น ดังคำกล่าวที่ว่า

“ก็ใช่ แต่ไอ้ที่เท่าเดิมสม่ำเสมอ ทุกเดือน คือ ก่อนเมนส์มาจะต้องหดหู่ ซึ่งเราเชื่อว่ามันเกิดมาภายหลังการทำแท้งนี้ละ มันไม่หาย มันเป็นเองไม่ได้คิดไปเองด้วย ยังไม่นับรวมกับ เวลาบ้าง ที่มีปัญหา บางทีเคยคิดจะฆ่าตัวตายเลย ก็มี แต่ตอนนี้ไม่แล้วนะ คิดบ้างแต่คงไม่ทำหรอก” (ID.01, 330-333)

“เสียตายเค้า เหมือนอยากได้เค้า อยู่ละ อยากได้ลูกเค้าสุดสำหรับมาเกิดกับน้องแต่ไม่ใช่ กับคนนี้ ทางบ้านเค้ารู้หมด เค้าอยากได้มาก เขา บอกทุกคน ที่อนามัยเขาก็บอกหมดทุกคน ดูเหมือน เค้าพยายามจะผูกมัดน้อง” (ID.02, 279-281)

“แต่ถ้าเราไม่ทำเราก็ก็นี่ไม่มีทางเลือก ยังเรียนไม่จบ แต่พอทำแล้วมันก็ยังฝังอยู่ในใจ

มันไม่มีทางที่จะออกไปจากจิตใจได้นานัก มันยังอยู่ในนี้” (ซีไปตรงหัวใจ) (ID.03, 114-116)

“ไม่รู้สิ แต่มารู้ช่วงหลังๆ นี้ เมื่อก่อน ไม่มีใครทักนะว่าอารมณ์น้องแปรปรวนขนาดนี้ มารู้ประมาณปีกว่าๆ เอ หรือเพราะว่าน้องเพิ่ง มาเป็นก็ไมรู้นะ มันยังงั้ระงับอารมณ์ไม่อยู่ หรือ มันเป็นแค่ตอนก่อนมีประจำเดือนมาก็ไมรู้นะ” (ID.13, 185-187)

“เค้าแบบทำแบบไม่เสียใจ ไม่มีอะไร เกิดขึ้น คุณจะเอาออกก็เอาออก ไม่สนใจ ไม่สนใจ ว่านี่เมียผม ลูกผม ปัจจุบันนี้ก็ไม่ทำอะไรเลย แม่แฟนให้เอาออกก็เอาออก บอกแฟนแฟนก็เฉยๆ ไม่รู้ร้อน รู้หนาว ไม่มีดั่งค์ก็บ้านทำโรงกลิ้งก็ไม่ช่วย พ่อทำงาน ออกไปขับวิน มีดั่งค์ ก็กินเหล้า ดิตเหล้า ดิตเพื่อน พอไม่มีถึงจะออกไปขับวินทีหนึ่ง ไม่เคย สนใจอะไรทั้งนั้น” (ID.10, 188-192)

“ใครเค้าบอกว่าพ่อยอมรับได้ แต่ ความจริงกว่าเขาจะยอมรับได้ มันต้องมีเรื่อง ต้องมีแบบรุนแรง เค้าคงไม่ยอมง่ายๆ แม่ก็โดน แถมแฟนก็โดนอีก แกอารมณ์ร้าย อารมณ์รุนแรง” (ID.04, 94-96)

ในระยะนี้หญิงวัยรุ่นบางรายมีความ ระลึกถึงพระคุณของมารดา ดังคำกล่าวที่ว่า

“ตอนวันแม่นะรู้เลยว่าแม่นะรักเรา มากแค่ไหน ความรู้สึกที่เราคิดถึงลูกของเรา รู้ว่า ต้องรักต้องทะนุถนอม มานั่งคิดว่า ณ ตอนนั้น ถ้าเราไม่เอาออกนะ ก็คงคลอดแล้ว คำว่าแม่...” (ID.03, 112-114)

2.2.3 อารมณ์ ความรู้สึก ระยะ
เผชิญปัญหาและก้าวผ่านความทุกข์ เป็นอารมณ์

และความรู้สึกหลังจากที่หญิงวัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลงและมีการปรับตัวต่างๆ จนเข้าสู่ภาวะสมดุล สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างเป็นปกติ ซึ่งอารมณ์ ความรู้สึกของหญิงวัยรุ่นในช่วงนี้ได้แก่ พยายามยอมรับและปล่อยวาง พัฒนาดนและเติบโตขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า

“จะให้ทำอะไร ไม่รู้สิมันผ่านแล้ว บอกตัวเองอย่างนั้น มันย้อนกลับไปไม่ได้แล้ว อะไรจะเกิดมันก็ต้องเกิด” (ID.05, 221-222)

“คือ เหมือนโตขึ้น เหมือนเราต้องใช้ชีวิตอยู่ได้ด้วยตัวเอง ก็ตั้งใจเรียน รับผิดชอบให้จบเหมือนที่พ่อแม่หวัง แล้วจากนี้ไปก็คงกลับไปทำงานใช้ชีวิตกับครอบครัวเรา หนูคงไม่เอาชีวิตหนูไปฝากไว้กับใครอีกแล้ว” (ID.03, 308-310)

3. การดำเนินชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

หญิงวัยรุ่นมองว่าการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นบทเรียนครั้งสำคัญในชีวิต และตนเองไม่ต้องการประสบเหตุการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายซ้ำส่งผลให้หญิงวัยรุ่นมีการแสวงหาที่ปรึกษา และการช่วยเหลือภายหลังการทำแท้ง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ได้แก่

3.1 หาที่ปรึกษา/หาข้อมูลเกี่ยวกับความผิดปกติภายหลังการทำแท้ง กล่าวคือ ปรึกษาคนใกล้ชิด/เพื่อน ปรึกษาแพทย์/ซักถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง ดังคำกล่าวที่ว่า

“โทรไปหาเพื่อนที่เคยทำแท้งถามมันคุยกับมันว่ามันเป็นอย่างไรบ้าง มันเหมือน

เราไหม เราไม่รู้ไง เพราะไม่เคยทำ มันลึบสนนะ” (ID.05, 280-281)

“มีเรื่องตกขาวเป็นสีเขียวๆ เหลืองๆ แล้วก็คันมาก วิตกกังวลค่ะ เราเลยไปหาหมอหลายครั้ง หมอเค้าก็จะถามนะว่ามีแฟนหรือเปล่าเราก็ตอบว่าไม่มีทั้งๆ ที่เรารู้สึกอยู่แล้วใจนั้นล่ะว่าเค้าหมายถึงว่าเคยมีเพศสัมพันธ์หรือเปล่าแต่เราก็ไม่กล้าบอกหรือกว่าเราทำแท้งมา มันอาย” (ID.13, 444-447)

“เคยเข้าไปหาในอินเทอร์เน็ตมีหลายแบบมากเลย บางแห่งบอกว่าให้ปล่อยปลาเราก็ปล่อยเอาเป็นว่าทำเกือบทุกอย่างนั่นล่ะ” (ID.01, 406-407)

3.2 การปรับตัว/การเปลี่ยนแปลง ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นจะพยายามหาวิธีการต่างๆ เพื่อให้สามารถกลับมาดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างเป็นปกติโดยหญิงวัยรุ่นจะมีการปรับตัว การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในใจของตน และการเปลี่ยนแปลงทางด้านการปฏิบัติตนซึ่งได้แก่

3.2.1 การปรับตัว การเปลี่ยนแปลงภายในใจตน กล่าวคือ หญิงวัยรุ่นมีการให้กำลังใจ/ปลอบใจตนเอง ดังคำกล่าวที่ว่า

“แต่ระยะเวลามันทำให้น้องต้องเข้มแข็ง เราให้อยู่ได้ เป็นลูกคนโต เป็นพี่ พ่อเราก็ก่อนอยู่แล้ว เราต้องเป็นหลักให้น้อง ให้ครอบครัวให้ได้ เราจะมาอ่อนแอจะมัวเสียใจอยู่ไม่ได้ เรามีน้องอีกคนที่เราต้องดูแล” (ID.02, 260-262)

3.2.2 การปรับตัว การเปลี่ยนแปลงทางด้านการปฏิบัติตน ได้แก่ ทำความดีตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่

กระตุ้นให้คิดถึงการทำแท้ง แต่งงาน/มีแฟนใหม่ ดังคำกล่าวที่ว่า

“ทำบุญ ทำสังฆทาน ... ก็มีคนมาทักว่า เหมือนที่เราไปทำแท้งนะ เราทำแท้งมา ทำให้เด็กเขาไม่ได้เกิดแล้วเหมือนเด็กอีกจกกัน ทำลูกที่เกิดมาไม่ดี ยังไงเหมือนเด็กที่ไม่ได้เกิดมาแล้งอีกจกกัน ตอนนั้นก็ ใครพูดอะไรก็ทำหมดเลย” (ID.12, 115-117)

“ถ้าพลาดมาอีกก็ต้องเอาออกอีก ไม่เอาแล้ว เลยค่อยๆ ออกมา เปลี่ยนเบอร์เปลี่ยนที่อยู่” (ID.07, 135-136)

“เลิกกันไปแล้วคะตั้งแต่วันนั้นที่ว่าทำแท้งก็ห่างๆ กันคะ และเราก็มีแฟนใหม่กำลังจะแต่งงานสินี้นะคะ” (ID.07, 78-79)

อภิปรายผล

ประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นนภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายมีประเด็นที่น่าสนใจ ที่ผู้วิจัยนำมาอภิปราย คือ

1. ประสบการณ์ชีวิตด้านสุขภาพกาย
จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ภายหลังการทำแท้งในช่วง 1-3 วันแรก หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ทุกรายมีประสบการณ์ชีวิตด้านสุขภาพกายทางด้านลบ เช่น ปวดท้อง ตกเลือด เป็นต้น ส่วนในระยะยาว หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้พบปัญหาเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ คือ ประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ มามาก มาน้อยกว่าปกติ หรือปวดท้องระหว่างมีประจำเดือน บางรายรู้สึกว่าคุณเองมีการติดเชื้อเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ มีตกขาวผิดปกติ มีอาการร่อนง่าย หนาวง่ายกว่าที่เคยเป็น โดยหญิงวัยรุ่นที่มีอาการ

ดังกล่าวเชื่อว่าเกิดจากการที่ไม่ได้อยู่ใฝ่ภายหลังการทำแท้ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาทั้งในและต่างประเทศที่พบว่าหญิงวัยรุ่นที่อายุต่ำกว่า 25 ปี ที่ใช้บริการจากผู้ที่ไม่ชำนาญทางการแพทย์ จะเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนและอันตรายต่อสุขภาพในด้านต่างๆ โดยอาจจะถึงแก่ชีวิตหรือก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจากอาการตกเลือด การอักเสบภายในอุ้งเชิงกราน ประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ และอาจมีปัญหาภาวะการมีบุตรยากหรือจำเป็นต้องตัดมดลูกทิ้งทำให้ไม่สามารถมีบุตรต่อไปได้^(3,6)

2. ประสบการณ์ชีวิตด้านจิตใจ

จากการศึกษา จะเห็นว่าหญิงวัยรุ่นจะให้ความหมายต่อการทำแท้งในด้านลบเกือบทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายฉบับที่มีการให้ความหมายการทำแท้งในด้านลบ ดังที่ผลการวิจัยที่ผ่านมา กล่าวว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำแท้งมักพยายามปิดบังเรื่องการทำแท้ง รวมทั้งสถานบริการของเอกชนก็ทำกันเป็นความลับ และพบว่ามุมมองของสตรีที่ทำแท้งจะเห็นว่าการทำแท้งเกี่ยวกับ บาป บุญ แสดงถึงการละเลยคำสอนทางศาสนา เป็นการทำลายชีวิตบุคคลที่เป็นบุตร อีกทั้งสังคมไทยกำหนดให้เพศหญิง ต้องมีบรรทัดฐานแห่งความเป็นแม่ (maternity norms) คือ ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูบุตร จึงเห็นว่าเรื่องการทำแท้งเป็นเรื่องที่ต้องต่อต้านและประณามผู้ที่ทำแท้ง⁽¹⁴⁻¹⁶⁾ การให้ความหมายทางด้านลบต่อการทำแท้งแบบผิดกฎหมายดังกล่าว ย่อมหมายถึงว่า ผลกระทบที่ตามมา คือ การเกิดอารมณ์ ความรู้สึกของหญิงวัยรุ่นทางด้านลบ

ทางด้าน อารมณ์และความรู้สึกเบื้องต้น ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายทันที

หญิงวัยรุ่นจะรู้สึกโล่งใจเหมือนว่าได้แก้ปัญหาไปได้บางส่วน โล่งใจที่ตนเองไม่ได้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอีกต่อไปหรือโล่งใจที่ไม่มีใครล่วงรู้เรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นจะรู้สึกว่าสามารถกลับไปใช้ชีวิตประจำวันได้ตามปกติ เช่น เรียนหรือทำงาน แต่อารมณ์โล่งใจนั้นยังผสมกับอารมณ์ทางด้านลบอื่นๆ เช่น รู้สึกโล่ง แต่ก็ยังมีความคิดที่วนเวียนไม่แน่ใจ สับสนว่าสิ่งที่ตนเองทำลงไปเป็นทางที่เหมาะสมที่สุดแล้วสำหรับตนเองหรือไม่ แม้จะรู้สึกโล่งใจที่ตนเองไม่ได้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาแต่ก็รู้สึกเสียใจ รู้สึกผิดบาปกับการทำแท้ง กลัวมีผู้อื่นรับรู้เรื่องการทำแท้งที่ตนเองกระทำ เป็นต้น ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับการศึกษา ของ กาญจนา แซ่ลิ้ม (2546) และดวงกมล พึ่งประเสริฐ (2534) ที่กล่าวว่าภายหลังประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายในช่วงแรก ผู้ให้ข้อมูลบางรายกล่าวว่า เป็นช่วงที่มีความรู้สึก สบายใจ โล่งใจที่ได้แก้ปัญหาการตั้งครรภ์แต่ด้วยรุ่นเกือบทุกคนที่ตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์จะรู้สึกไม่มีความสุขกลัวผู้อื่นทราบเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ รู้สึกเป็นทุกข์จากการทำแท้ง มีความสับสนระหว่างความเป็นจริงกับอนาคตที่วาดหวังไว้^(11,17) ดังนั้น หญิงวัยรุ่นจะเกิดทั้งอารมณ์ทางบวกและทางด้านลบผสมกัน ความเข้มข้นและความผันแปรของความรู้สึกมีความแตกต่างกันไปในแต่ละราย ซึ่งอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ เหล่านี้บรรเทาและเปลี่ยนแปลงเมื่อระยะเวลาผ่านไป ส่งผลต่อการปรับตัวและการดำเนินชีวิตในอนาคต

3. ประสบการณ์การดำเนินชีวิต ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นทุกราย

ต่างพยายาม หาที่ปรึกษา หาข้อมูลเกี่ยวกับการทำแท้ง และผลกระทบที่ตามมาภายหลังการทำแท้ง โดยวิธีการต่างๆ กัน ได้แก่ มีการปรึกษาคนใกล้ชิดเพื่อน ในกรณีนี้ หญิงวัยรุ่นจะเลือกถามเพื่อนที่สนิทที่หญิงวัยรุ่นรู้สึกไว้วางใจ มั่นใจว่าจะไม่เอาเรื่องการทำแท้งของตนเองไปบอกต่อแก่ผู้อื่น หรือ เพื่อนที่หญิงวัยรุ่นรู้ว่าเคยมีประสบการณ์การทำแท้งมาก่อน บางรายมีปรึกษาแพทย์ ชักถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากสถานที่ให้บริการ ทำแท้งแก่หญิงวัยรุ่นเอง หรือ ปรึกษาแพทย์กรณีที่หญิงวัยรุ่นมีปัญหาและไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง เช่น การติดเชื้อ ปวดท้องอย่างรุนแรง ตกเลือด แต่หญิงวัยรุ่นจะไม่ยอมรับว่าเกิดจากการทำแท้งหรือบางรายมีการค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองจากการอ่านหนังสือ อินเทอร์เน็ต จะเห็นได้ว่าหญิงวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งผิดกฎหมายเหล่านี้จะมีความต้องการที่ปรึกษาที่เข้าใจ ที่ปรึกษาในการช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังการทำแท้ง สอดคล้องกับ การเสนอแนะของ ศูนย์สารสนเทศทางประชากรศาสตร์ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2552) ที่เสนอให้พัฒนาคุณภาพบริการหญิงหลังทำแท้งและการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ โดยเน้นการรักษาภาวะแทรกซ้อนจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย การให้คำปรึกษาเพื่อป้องกันการทำแท้งซ้ำและการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ ด้วยเทคโนโลยีที่ปลอดภัย

นอกจากนี้ หญิงวัยรุ่นยังมีแนวทางการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว ทางด้านความคิด ได้แก่ มีการให้กำลังใจ ปล่อยใจตนเอง เช่น การบอกกับ

ตนเองว่าต้องเข้มแข็ง ต้องเป็นหลักให้ครอบครัวตนเองจะอ่อนแออยู่ไม่ได้ ตนเองจะทำให้คนที่ตนเองรักผิดหวัง เสียใจไม่ได้ เป็นต้น แนวทางการปรับตัว เปลี่ยนแปลง ทางด้านการกระทำ ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการพูด สถานที่หรือการรับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่กระตุ้นให้คิดถึงการทำแท้ง เนื่องจากรับรู้ว่าการกระตุ้นเหล่านี้ จะก่อให้เกิดความคิด อารมณ์ ความรู้สึกด้านลบ และหญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ทุกรายต้องการสัมผัสประสบการณ์การทำแท้งที่เกิดขึ้น จึงมีการนำธรรมชาติมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน มีการทำบุญมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุชาติา รัชกุล (2541) ที่กล่าวว่า หลังทำแท้งทันทีที่ไม่ต้องการพูดถึงเรื่องการทำแท้งอีก ผู้หญิงต้องการสัมผัสเหตุการณ์ที่ผ่านมา หญิงที่ให้ความหมายการทำแท้งทางด้านศีลธรรม ว่าเป็นการกระทำที่ผิดบาป จะใช้หลักศาสนาเป็นเครื่องมือด้วยการสวดมนต์และทำบุญในรูปแบบต่างๆ โดยจะกระทำไปจนกว่าจะรู้สึกสบายใจขึ้น เมื่อได้ทำบุญแล้วผู้หญิงจะรู้สึกว่าความผิดบาปในใจลดลง ความกลัวและวิตกกังวลน้อยลง⁽¹³⁾

จากงานวิจัยประเด็นที่น่าสนใจ อีกประเด็นหนึ่ง ก็คือ หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ทุกรายที่ยังไม่ได้สมรสกับฝ่ายชายและตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาจนส่งผลให้ต้องทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ต่างพยายามถอยห่างจากเพศชายผู้ที่ทำให้ตนเองตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมายดังกล่าว เนื่องจากหญิงวัยรุ่นรู้สึกว่า หากตนเองยังดำเนินชีวิตกับฝ่ายชายคนดังกล่าวโอกาสที่จะทำให้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งซ้ำมีสูง หรือบางรายอาจรู้สึกโกรธหรือไม่พึงพอใจ ที่ฝ่ายชายไม่ให้การรับผิดชอบ หญิงวัยรุ่น ตั้งใจที่จะไม่

ประพฤติดนที่ก่อให้เกิดภาวะเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและหันกลับมาตั้งใจศึกษาเล่าเรียนหรือทำงาน แต่เมื่อเวลาผ่านไป หญิงวัยรุ่น อาจคบกับเพื่อนชายอีกครั้ง แต่จะมีการวางแผนชีวิตมากขึ้น เช่น วางแผนแต่งงาน และมีบุตร ในกลุ่มหญิงวัยรุ่นที่รู้สึกว่าการตั้งครรภ์จะมีครอบครัวหรือในบางรายมีการป้องกันภาวะเสี่ยงต่างๆ ที่อาจทำให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนามากขึ้น

จะเห็นได้ว่า ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตหลากหลายด้านทั้งในเรื่องความคิด ความรู้สึกและการปฏิบัติตน ที่หญิงวัยรุ่นเห็นว่าเป็นการลดความทุกข์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย รวมถึงเป็นการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอันจะนำไปสู่การทำแท้งซ้ำ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา จะเห็นได้ว่าหญิงวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ล้วนประสบผลทางด้านลบทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตกับหญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ในระยะยาว เนื่องจากหญิงวัยรุ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ การคุมกำเนิดและขาดที่ปรึกษาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ส่งผลให้หญิงวัยรุ่นไม่สามารถขอความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่เหมาะสมกับตนเองและยังมีโอกาสเสี่ยงในการทำแท้งแบบผิดกฎหมายซ้ำ ดังนั้น ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่นำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมายจึงไม่ใช่แค่ปัญหาการ

ทำแท้ง แต่ต้องคำนึงถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายดังกล่าว จึงควรเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายหันมาร่วมมือกันแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง สถาบันการศึกษา รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ การคุมกำเนิด

และควรมีนักจิตวิทยาการปรึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เข้าไปช่วยเหลือ ฟื้นฟู สภาพร่างกาย และจิตใจภายหลังการทำแท้ง ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องปัจจัยที่ช่วยในการฟื้นตัวจากอารมณ์ ความรู้สึกด้านลบภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

1. ชูลีพร ศรศรี. ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลแม่และเด็ก]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2541.
2. พชรินทร์ ไชยपाल. การศึกษาปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา [วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2543.
3. สุนารี เลิศทำนองธรรม. เหตุผลทางสังคม วัฒนธรรมในการตัดสินใจทำแท้งจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของหญิงวัยรุ่น [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2546.
4. Glasser ML, Pasnau RO. The unwanted pregnancy in adolescence. J Fam Pract 1975;2(2): 91-4.
5. ชัยโรจน์ ชุมมงคล. ผลของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์. [ออนไลน์]. 2540 [วันที่เข้าถึง 5 ม.ค. 52]. เข้าถึงได้จาก: www.jvkk.go.th/researchnew/datail.asp?code=2123
6. Felton GM, Pearson MA, Hassell JS. Health behavior and related factor in adolescent with a history of abortion and never-pregnant adolescent. Health Care Women Int 1998;19:37-47.
7. สุพร เกิดสว่าง. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการลักลอบทำแท้งในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย; 2523.
8. Prilepskaia VN, Sotnikova EL. Contraception in family planning. Akusherstvo Ginekologia 1994;4.

9. Joy, SS. Abortion: an issue to grieve. J Couns Dev 1985;63:375.
10. กนกวรรณ ธารวรรณ. บันทึกประสบการณ์ของผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม: โครงการรณรงค์เพื่อสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สภาประชากร; 2548.
11. ดวงกมล พึ่งประเสริฐ. ผลของการให้คำปรึกษาของพยาบาลต่อระดับความวิตกกังวลและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้ป่วยทำแท้งผิดกฎหมาย [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2534.
12. นภาพร หะวานนท์. การตอบโต้ของผู้หญิงเมื่อตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์. ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2538.
13. สุชาดา รัชชกุล. การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา และการตัดสินใจทำแท้ง [วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2541.
14. นวลฉวี ศรีประโหม. การทำแท้งในสังคมไทยกับมุมมองของพุทธศาสนา [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2537.
15. ปราโมทย์ ประสาทกุล. ความคิดเห็นในแง่สังคมวิทยาและประชากรศาสตร์เกี่ยวกับการทำแท้ง. ใน: สุพร เกิดสว่าง, บรรณาธิการ. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำแท้งในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วีระการพิมพ์; 2523.
16. ภัทรวดี ทองชมพู. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของหญิงวัยรุ่นตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์. การวิจัยเชิงคุณภาพ [วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2542.
17. กาญจนา แซ่ลิ้ม. ภาพลักษณ์และภาวะซึมเศร้าของหญิงตั้งครรภ์พึงปรารถนากับไม่พึงปรารถนาที่ตัดสินใจตั้งครรภ์ต่อไปและยุติการตั้งครรภ์ [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2546.